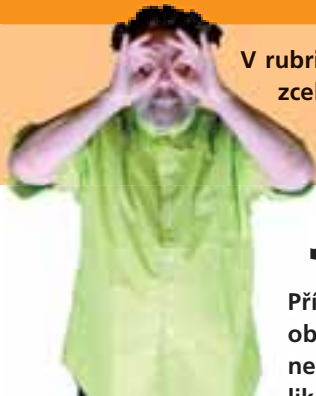

V rubrice Něco extra? Něco extra! představujeme činnosti, které do oboru úklidu, praní a čištění až tak zcela nepatří, mají však mnoho společného. Několik takových se nám již společně se spolupracujícími firmami podařilo vytipovat. Podnikáte-li i vy sami v oblasti, která může obor úklidu, praní a čištění něčím mimořádným obohatit, přivítáme pro prezentaci také vaše náměty.

Moderování akcí: upir.eu

Jak (ne)čistit mince

Příslloví „Není všechno zlato, co se třpytí“ zná asi každý. Pro mince toto přísloví platí dvojnásob. Často obyčejná a pro laika nevzhledná a zašlá mince z běžného kovu má pro sběratele cenu mnohem větší, než krásná blýskavá mince zlatá. A velmi často nečištěná mince s původní patinou svou cenou několikanásobně předčí naprosto totožnou minci sterilně vycištěnou. A tak přesto, že by měl tento text pojednávat o čištění mincí, řekněme si nejdříve, kdy a jak mince určitě nečistit.

Nikdo už nespočítá, kolik mincí přečkalo století i tisíciletí jen proto, aby je jejich nálezcové ve své neznalosti a pln euforie z jejich nalezení během pár okamžiků naprosto znehodnotil nebo dokonce úplně zničil ve snaze je rychle vyčistit. Řada

kryvá ušlechtilou patinou, je např. měď nebo bronz. Není-li tato patina porézní a má-li krásnou hnědočervenou (někdy i zelenou) barvu, nikdy se jí nezbavujeme, a to ani na relativně nových mincích. Čištění mincí z kovů, které v nepříznivém prostředí snadno podléhají oxidaci (např. hliník, železo a zinek), vyžaduje zkušenosti a často je čištění díky poškození mince do hloubky neúspěšné. Naopak poměrně snadno lze čistit mědiniklové mince (z mědiniklu jsou např. socialistické dvoukoruny, tříkoruny a pětikoruny), např. pomocí zředěného roztoku Chelatonu 3 (EDTA III) nebo běžněji dostupné kyseliny citronové. Je dobré mít pro každou minci zvláštní lázeň, po několika hodinách minci z lázně vyjmout, lehce ji přešlehtit jemným hadříkem a je-li třeba, znovu ji umístit do lázně. Čištění může trvat i několik dní. Lázně se nikdy nepoužívají opakovaně.

loučeno. My si prozradíme postup, který i poměrně značně zašlé stříbrné mince vyčistí velmi rychle a poměrně bezpečně s použitím snadno dostupného vybavení. Postup je vhodný pro běžné mince v průměrné a horší zachovalosti, cennější kusy je lépe čistit postupy pomalejšími (např. již zmíněnou kyselinou citronovou). Pamatujte, že pokud minci nemáte pro sebe, ale chcete ji nabídnout sběrateli, je lépe ji nečistit vůbec. Rozumný sběratel vaše rozhodnutí jistě ocení.

Prvorepubliková stříbrná (700/1000) desetikoruna z roku 1932 před (vlevo) a po (vpravo) čištění varem s jedlou sodou. Uvedeným způsobem je vhodné čistit běžné novodobé stříbrné mince v průměrné a horší zachovalosti (patrné úhozy na hraně a v mincovní ploše, drobné škrábance).

mincí během dlouhých let získává ušlechtilou patinu, které si sběratelé velmi cení a kterou laik často mylně považuje za špinu. Dostane-li se vám do ruky velmi stará mince, opláchněte ji proto pouze teplou vodou (případně můžete použít běžné mýdlo). Nikdy nepoužívejte žádné chemické čističe, kovové kartáčky, brusné pasty, čisticí vaty ani mazací gemy. Vždy si nejdříve zjistěte, o jakou minci se jedná a jakou má alespoň přibližnou cenu. Možná se tak vyhnete velmi nepříjemnému překvapení a zklamání. Neodborným čištěním totiž můžete např. z cenné mince v hodnotě několika set korun okamžitě vyrobit téměř bezcenný kotouček kovu. Můžete jistě namítnout, že existují různé přípravky, tzv. patinovací roztoky, které vaši chybu napraví. Je to však všeobecně vžitý omyl, i průměrně zkušený sběratel tuto umělou patinu poměrně snadno pozná a takovou minci pak ani zdaleka tak dobře neocení jako tutéž minci s patinou původní.

Typickým mincovním kovem, který se po-

A co tedy lze čistit bez obav? Jsou to novodobé stříbrné mince (např. naše mince prvorepublikové a novější). U těchto mincí není patina s ohledem na jejich stáří žádným artiklem. Tyto mince bývají v lepším případě zažloutlé až hnědé, silněji zoxiďované jsou pak až zčernalé. I u těchto mincí je však lépe se nejdříve přesvědčit, zda náhodou nemáme v rukou nějaký cennější exemplář, který bychom mohli poškodit. Pro čištění stříbrných mincí existuje celá řada dobře známých postupů, z nichž ale mnohé nelze s čistým svědomím vůbec doporučit. Např. použití zubní pasty k leštění mince nebo její mnutí v pastě z jedlé sody či gumování mince mazací gumou jsou postupy vhodné snad jen pro velmi poškozené exempláře a ani těm jistě nepřidají na kvalitě. Asi nejznámějším skutečně vhodným postupem je čištění pomocí roztoku kyseliny citronové, kterou lze snadno a levně zakoupit. Ještě vhodnější je zředěný roztok Chelatonu 3 (EDTA III), který používají i odborníci. Takové čištění je sice pomalé (může trvat několik dní až týdnů), ale poškození mincí je při dodržení postupu prakticky vy-

Měděný třicetikrejcar Františka I. (tzv. ševcovský tolar) z roku 1807 s hnědočervenou patinou. Minci s takovou patinou v žádném případě nečistíme!

Vše, co budeme potřebovat, je sáček jedlé sody (15 g), kousek alobalu (5x10 cm) a hrnec s menším množstvím vody (asi 0,2 litru). Jedlou sodu rozpustíme ve vodě, do roztoku vložíme minci a kousek alobalu. Roztok přivedeme k varu (pozor, roztok při zahřívání začne poměrně silně pěnit) a při varu jej udržujeme asi 20 minut. Po deseti minutách je vhodné minci opatrně otočit (nejlépe dřívkem od nanuku). Během varu se někdy nečistoty z mince odlupují. Po ukončení zahřívání minci z roztoku vyjme, opláchneme vodou a zbytky nečistot zcela odstraníme lehkým přešlehtěním jemným hadříkem. U silně znečištěných mincí lze proceduru opakovat.

Autor: Lukáš Richtera
odborný asistent na Ústavu chemie materiálů Fakulty chemické VUT v Brně
člen České numismatické společnosti
(pobočka Pražské groše)